

Handläggare
Solveig Blid
Telefon: 08-508 14 552**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Socialnämndens förslag till Strategi mot våldsbejakande extremism

remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektörGunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad ska under 2015 besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Socialförvaltningen har utarbetat ett förslag på utgångspunkter för socialtjänstens arbete ur detta hänseende.

Förslaget formulerar stadens ansvar i fyra perspektiv; främjande, förebyggande, anhörigstöd och efterperspektiv. Nya åtgärder och en ansvarsfördelning mellan olika förvaltningar i staden föreslås i förslaget.

Förvaltningen bedömer att en generell kompetensutveckling är viktig och att stödet till personer som varit utomlands och stridit kan ges inom socialtjänstens ordinarie arbete, förslagsvis genom sociala insatsgrupper. Stödgrupper/nätverk till anhöriga bör enligt förvaltningens mening vara stadsövergripande.

Bakgrund

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Regeringen tillsatte 2014 en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Stockholms stad ska under 2015 besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Socialförvaltningen har utarbetat ett förslag på utgångspunkter för socialtjänstens arbete ur detta hänseende.

Staden utgår från följande definitioner: den våldsbejakande extremistiska autonoma miljön, den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön. I Stockholms stad verkar och vistas personer och grupperingar från alla de miljöerna.

I forskning har fyra huvudgrupper av våldsbejakande extremister identifierats: ideologiska, medlöparen, äventyraren och trasig social bakgrund.

Utgångspunkten för stadens arbete är att i en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som strider mot demokratis grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna om demokratin, mot våldsbejakande extremism.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individ och familjeomsorgen vuxna i samverkan med andra avdelningar inom förvaltningen.

Ärendet

Nedan redovisas ett sammandrag av innehållet i förslaget till Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism. Förslaget redovisas i sin helhet som bilaga.

Förslaget formulerar stadens ansvar i fyra perspektiv; främjande, förebyggande, anhängstöd och efterperspektiv. I strategin föreslås även nya åtgärder och en ansvarsfördelning mellan olika förvaltningar i staden.

Främjande

Ett Stockholm som håller samman med jämlika levnadsvillkor för barn och unga i alla stadens stadsdelsområden är en grund för att personer inte dras till våldsbejakande extremistmiljöer. Det handlar också om ett demokratiskt Stockholm, strukturellt arbetet med demokratiutveckling, antirasism och mänskliga rättigheter.

Förebyggande

Stadens förebyggande arbete ska inriktas på de stadsdelsområden där våldsbejakande extremistiska rörelser har fått fäste. Staden ska agera skyndsamt med tidiga insatser vid signal och misstanke om att personer deltar i våldsbejakande extremistgrupperingar. Insatserna ska ha ett genusperspektiv för att säkerställa att stödet anpassas till allas behov. De behövs ofta ett samlat stöd från olika aktörer.

Anhörigstöd

Det är viktigt med stöd från socialtjänst och ideell sektor till familj, vänner samt närstående om en person blivit aktiv i en våldsbejakande extremistisk gruppering eller om en person rest för att delta i strider utomlands. En nationell hjälplinje, riktad till oroliga anhöriga, kommer att startas under hösten.

Efterperspektiv

Det är avgörande med anpassade inkluderande insatser till personer som vill lämna en våldsbejakande extremistisk gruppering eller kommer hem från strider utomlands. Personer som deltagit i strider behöver sannolikt hälsoinsatser, därför är lokal samverkan mellan stadens socialtjänst, (socialpsykiatri och missbruksvård) och landstinget (psykiatri, vårdcentraler) viktig. Andra viktiga frågor kan vara stöd till försörjning, arbetsmarknadsinsatser och bostadsfrågan.

Ansvarsfördelning

Stadsledningskontoret har ett ansvar för att koordinera de centrala förvaltningarna, stadsdelsförvaltningarna och bolagen. De centrala förvaltningarna har ett ansvar inom sina respektive verksamhetsområden.

Riskanalys

Aspekter att ta hänsyn till ur ett riskperspektiv:

- *Värna om mänskliga- och demokratiska rättigheter*
Arbetet ska fokusera på våldshandlingen.
- *Social oro*
Globala konflikter påverkar situationen lokalt.

- *Risk att grupper stigmatiseras*
Invånare får inte stigmatiseras.
- *Risk att undergräva myndigheters legitimitet*
Tydliga ansvarsfördelningar och befogenheter.
- *Risk för kontraproduktivitet*
Det är viktigt att genomförda insatser ger goda effekter.

Det befintliga och fortsatta arbetet

Det fortsatta arbetet med strategin ska ha sin utgångspunkt i följande punkter:

- Rekrytering av våldsbejakande extremism ska motarbetas.
- Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden.
- Staden ska utveckla samarbetet med polisen.
- Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer.
- Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet.

Ett centralt nätverk för omvärldsbevakning, kunskapsspridning och kompetensutveckling kommer att inrättas. Samverkan med polismyndigheten sker på regionnivå och med Säpo. Kontaktvägar med Säpo har säkerställts.

Samverkan med den nationella samordnaren har inletts och sker genom stadsledningskontoret. En studieresa har genomförts för att studera framgångsrika metoder i det förebyggande arbetet. Kontakter har skapats med andra större kommuner i landet.

De konkreta insatserna sker i respektive stadsdelsförvaltning. Socialtjänsten i stadsdelsförvaltningar där frågan om våldsbejakande extremism aktualiserats ser över mottagandet av inkomna ärenden gällande målgrupper och vilka verksamheter ärendet kan aktualiseras till. Frågan tas upp på befintliga samverkansmöten. I vissa stadsdelsförvaltningar har särskilda arbetsgrupper skapats för frågan.

Den lokala nivån är också en viktig informationskälla för säkerhetspolisen. Lokal samverkan sker med berörda stadsdelsförvaltningar som motor.

Frågan om radikalisering har uppmärksammat inom skolan.

Behov av nya åtgärder inom det förebyggande arbetet
Mycket av det förebyggande arbetet sker inom ordinarie verksamhet. För att kunna hantera signaler om och motverka radikaliserings krävs ett antal nya åtgärder.

- *Säkerställa stadsövergripande koordinering*
Alla insatser som krävs är inte av social karaktär. Viktigt att en stadsövergripande koordinering av frågan säkerställs av stadsledningskontoret.
- *Utbildning av berörda tjänstemän, och andra aktörer i frågor som gäller våldsbejakande extremism*
En generell kunskapshöjning för berörda tjänstemän och aktörer, i berörda områden.
- *Mobilisera stöd till anhöriga och berörda individer*
Behövs en samordning, organisation och kommunikation kring anhörigstöd för att öka tydligheten och servicen till stadens invånare. Viktigt att erbjuda rätt insatser.
- *Lokal information/kommunikation*
Staden måste sträva efter att ha tydlig och saklig information samt kommunikation, till invånarna.
- *Utveckla samverkan/samverkansöverenskommelser*
Det är svårt att skapa en fungerande samverkan med tydlig ansvarsfördelning och information/kommunikation om vem som gör vad. Det bör övervägas om samverkan kan kopplas till det befintliga arbetet med att ta fram samverkansöverenskommelser med polisen.
- *Stöd till de olika verksamheter i staden som berörs i sitt yrkesutövande*
Respektive verksamhet behöver få klarhet i sitt ansvar och eventuellt stöd för att kunna motsvara förväntningar.
- *Samarbete med andra myndigheter och civilsamhället*
Samarbete med andra myndigheter och civilsamhället är av största vikt. Det kan handla om ideologiskt och/eller teologiskt insatta personer som kan vara en resurs både i det förebyggande arbetet, stöd till anhöriga samt en påverkanskraft för att personer ska lämna våldsbejakande sammanhang.

- *Internationellt samarbete och erfarenhetsutbyte*
Samarbeta, utbyta erfarenheter med länder och städer inom EU som arbetat längre med frågan. Inom EU har nätverket RAN (radicalisation awareness network) bildats.
- *Omvärldsbevaka sakområdet*
Händelseutvecklingen inom området är snabb, viktigt att staden har en aktiv omvärldsbevakning.
- *Media och sociala medier*
En stor del av rekryteringen sker via sociala medier. Viktigt att följa utvecklingen och att samverka med den nationella samordnaren, polisen och Säpo.
- *Stöd till föreningar och andra aktörer lokalt*
Viktigt att stödja lokala initiativ och att involvera lokala föreningar som kan ha kontakt med invånare som myndigheterna inte kommer i kontakt med.
- *Metodutveckling av ett förebyggande arbete*
Kompetensutveckling, informationsinsatser, utveckling av samverkan, erfarenhetsutbyte m.m. kommer att leda till metodutveckling som behöver införas och befästas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser det som oerhört väsentligt att myndigheterna i Sverige arbetar tillsammans kring frågan om våldsbejakande extremism.

Det stöd och de insatser som ges inom de olika verksamheterna ska inte på något sätt kunna uppmuntra till eller underlätta våldsbejakande extremism.

De utgångspunkter som anges i strategin, för det fortsatta arbetet, är väsentliga och anger viktiga ståndpunkter och strävanden för arbetet mot våldsbejakande extremism.

- *Rekrytering av våldsbejakande extremism ska motarbetas*
Stöd, insatser, samverkansformer etc. har som mål att motverka våldsbejakande extremism.
- *Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden*

Ökad kunskap generellt, för både barn och ungdomar i skolan samt anställda i stadens verksamheter är viktigt för att tidigt kunna uppmärksamma signaler och tendenser till våldsbejakande extremism. Inom såväl förskolan, skolan, fritidsverksamheter och andra öppna verksamheter finns värdefulla möjligheter att kunna diskutera och arbeta med attitydfrågor. Behov kan finnas av att utveckla arbetsmaterial för att på ett målmedvetet sätt arbeta med frågan. Förvaltningen bedömer att behov av ökade kunskaper finns inom alla verksamheter och i alla områden.

- *Staden ska utveckla samarbetet med polisen*

Samarbete med såväl polis som andra myndigheter är nödvändigt för att kunna nå önskat resultat. Förvaltningen har redan ett etablerat samarbete med polisen genom BRÅ och sociala insatsgrupper (SIG). Förvaltningen bedömer att samarbetet kring våldsbejakande extremism kan knytas till de redan befintliga samarbetsfunktionerna.

- *Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer*

Förvaltningen bedömer att socialtjänstens ansvar för de frågorna främst kommer utgöras av redan befintliga resurser, i form av ekonomiskt bistånd, stöd och vård för missbruk, stöd gällande arbetsmarknadsinsatser och bostad, för de som har insatser samt saknar eget boende. Arbetet med avhoppare skulle kunna knytas till arbetet med SIG, där det redan finns etablerade snabba beslutsvägar till såväl ekonomiskt bistånd, som missbruksvård, arbetsmarknadsinsatser m.m. De insatser som ska ges inom socialtjänsten kan ges först när eventuella rättsliga processer är avslutade och personen i fråga är motiverad till en förändring.

- *Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet*

Drabbade av extremism kan vara t.ex. anhöriga. Det kan finnas behov av t.ex. stödgrupper/nätverk för anhöriga som är oroliga för att deras närstående ska åka till eller är i krigsdrabbade länder och strider. Förvaltningen bedömer att sådana grupper bör vara stadsövergripande och vara sammansatta av personer med olika och breda kunskaper/erfarenheter relaterade till frågan.

De som kommer hem igen från strider, kan, beroende på vad personen upplevt, behöva olika former av stöd. En del

behöver sannolikt omfattande psykiatrisk vård och stöd. Det stödet bör ges inom landstingets psykiatri. Stöd från förvaltningens socialpsykiatri kan bli aktuellt när personen ifråga är medicinskt färdigbehandlad och ges inom det ordinarie utbudet av stödinsatser för målgruppen.

Förvaltningen anser att det är viktigt att verksamheterna tar tillvara de kunskaper och den kompetens som redan finns och att kompetensutveckling sker inom området med stöd av den forskning och erfarenhet som finns inom området, såväl inom som utanför landet. Former för att följa upp effekterna av stödet är också mycket viktigt. Det är viktigt att stödet som ges ger avsedd affekt och t.ex. inte är kontraproduktivt.

De åtgärder som föreslås bedömer förvaltningen i huvudsak är bra och omfattar viktiga frågor samt ställningstaganden.

Det kan behöva förtydligas hur den lokala nivån ska utgöra en informationskälla till säkerhetspolisen.

Vikten av att samverka kan inte nog poängteras.

Bilaga

Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism